

Monika Selin
Koordynator Zespołu Edukatorów
Justyna Kapa
Edukator
Anna Bogdanowicz
Koordynator administracyjny projektu

**Sprawozdanie z realizacji projektu „Przyjaciel środowiska naturalnego - zajęcia
i wydarzenia organizowane w zakresie edukacji przyrodniczej i ekologicznej
w województwie pomorskim, w roku 2019” objętego umową nr WFOŚ/D/515/89/2019
z dnia 15.03.2019 r.**

W ramach realizacji projektu „Przyjaciel środowiska naturalnego - zajęcia i wydarzenia organizowane w zakresie edukacji przyrodniczej i ekologicznej w województwie pomorskim” w roku 2019 udało się dotrzeć do ponad 17 tys. bezpośrednich i ponad 410 tys. pośrednich odbiorców z wiedzą na temat biologii i ekologii organizmów morskich, funkcjonowania środowiska morskiego i jego różnorodności biologicznej, źródeł zanieczyszczeń oraz sposobów ochrony, a także relacji człowiek-środowisko w odniesieniu do zasady zrównoważonego rozwoju, w ujęciu wielkoskalowym i regionalnym.

Zrealizowany projekt objął swoim zakresem szereg działań edukacyjnych i informacyjnych skierowanych głównie do dzieci i młodzieży szkolnej, ale także do osób dorosłych, w tym turystów mających bezpośredni wpływ na jakość i stan nadmorskiej przyrody. Projekt miał charakter ogólnowojewódzki, jednak do szerokiego grona odbiorców należeli mieszkańcy co najmniej dziesięciu województw.

Jednym z działań projektowych były stacjonarne i wyjazdowe aktywne zajęcia edukacyjne Błękitnej Szkoły w postaci jedno- lub dwudniowych warsztatów terenowych i laboratoryjnych oraz krótkich lekcji. Zajęcia te przeznaczone były przede wszystkim dla dzieci i młodzieży ze szkół podstawowych i ponadpodstawowych, jednakże ich odbiorcami były również dzieci młodsze, a nawet studenci i osoby dorosłe.

W okresie realizacji projektu liczba uczniów, którzy wzięli czynny udział w zajęciach edukacyjnych w ramach Błękitnej Szkoły wyniosła **5947 osób**. Byli to zarówno uczestnicy zajęć stacjonarnych w Stacji Morskiej (4210), jak i odbiorcy zajęć wyjazdowych (1737), gdy to edukator Błękitnej Szkoły przyjeżdżał do placówki, której uczniowie z różnych przyczyn (najczęściej ekonomicznych) nie mogli przyjechać do Helu.

Od 1 stycznia do 31 grudnia 2019 roku w stacjonarnych zajęciach dydaktycznych Błękitnej Szkoły wzięło udział 148 grup z 4210 słuchaczami (Tab.1). Łącznie zostało przeprowadzonych 814 godzin zajęć, w tym 142 godziny lekcji, 406 godzin kursów 1-dniowych i 266 godzin kursów 2-dniowych.

Tabela 1. Zestawienie liczby zajęć, godzin i uczniów biorących udział w zajęciach Błękitnej Szkoły od 1 stycznia do 31 grudnia 2019 roku

2019	Liczba zajęć	Liczba godzin	Liczba uczniów
Lekcja	71	142	2202
Kurs 1dn.	58	406	1507
Kurs 2dn.	19	266	501
RAZEM	148	814	4210

Ponadto, w okresie realizacji projektu edukatorzy Błękitnej Szkoły przeprowadzili zajęcia wyjazdowe dla 17 grup, a wzięło w nich udział 1737 uczniów.

Liczba uczniów biorących udział w stacjonarnych zajęciach warsztatowych wyraźnie wzrasta w cieplejszych miesiącach (Tabela 2). Wynika to z warunków atmosferycznych panujących w tym okresie, a także z możliwości wzbogacenia zajęć o warsztaty terenowe.

Tabela 2. Zestawienie liczby zajęć, godzin i uczniów biorących udział w Błękitnej Szkole w poszczególnych miesiącach w roku 2019

Miesiąc	Rodzaj zajęć	Liczba zajęć	Liczba godzin	Liczba uczniów
styczeń	lekcja	1	2	44
	kurs 1dn.	3	21	53
	kurs 2dn.	0	0	0
	Suma	4	23	97
luty	lekcja	2	4	67
	kurs 1dn.	2	14	55
	kurs 2dn.	0	0	0
	Suma	4	18	122

marzec	lekcja	0	0	0
	kurs 1dn.	4	28	76
	kurs 2dn.	0	0	0
	Suma	4	28	76
kwiecień	lekcja	0	0	0
	kurs 1dn.	4	28	101
	kurs 2dn.	3	42	78
	Suma	7	70	179
maj	lekcja	21	42	735
	kurs 1dn.	6	42	169
	kurs 2dn.	7	98	162
	Suma	34	182	1066
czerwiec	lekcja	14	28	550
	kurs 1dn.	8	56	193
	kurs 2dn.	4	56	111
	Suma	26	140	854
lipiec	lekcja	10	20	146
	kurs 1dn.	0	0	0
	kurs 2dn.	0	0	0
	Suma	10	20	146
sierpień	lekcja	1	2	22
	kurs 1dn.	1	7	18
	kurs 2dn.	1	14	33
	Suma	3	23	73
wrzesień	lekcja	6	12	147
	kurs 1dn.	11	77	315
	kurs 2dn.	3	42	87
	Suma	20	131	549
październik	lekcja	9	18	262
	kurs 1dn.	10	70	241
	kurs 2dn.	1	14	30
	Suma	20	102	533

listopad	lekcja	4	8	97
	kurs 1dn.	8	56	269
	kurs 2dn.	0	0	0
	Suma	12	64	366
grudzień	lekcja	3	6	132
	kurs 1dn.	1	7	17
	kurs 2dn.	0	0	0
	Suma	4	13	149
Razem		148	814	4210

Kolejnym działaniem projektowym była organizacja wydarzeń plenerowych upowszechniających wiedzę ekologiczną: Międzynarodowego Dnia Bałtyckiego Morświna w Gdyni i Dnia Ryby w Helu, a także przeprowadzenie bezpośredniej edukacji ekologicznej morskiej podczas następujących wydarzeń plenerowych: Pikniku Przyrodniczego „Bioróżnorodność - poznaj by zachować” w Parku Reagana w Gdańsku, Zlotu Żaglowców Baltic Sail, Edukacyjnego Pikniku w Pucku, Dnia Dziecka we Władysławowie i Plażowego Pikniku Edukacyjnego w Krynicy Morskiej. W trakcie wymienionych wydarzeń plenerowych prowadzone było stoisko informacyjno-edukacyjne, na którym odwiedzający mogli m.in. bezpośrednio porozmawiać z edukatorami, otrzymać materiały edukacyjne, obejrzeć filmy tematyczne, zapoznać się z aktualnymi wynikami badań naukowych, przedyskutować problemy środowiskowe, przekazać swoje spostrzeżenia, zagrać w gry interaktywne, czy też sprawdzić swoją wiedzę o morskiej przyrodzie. Każde wydarzenie miało swój motyw przewodni, który był wysunięty na pierwszy plan, lecz prezentowana i omawiana tematyka miała znacznie szerszy zakres. Dodatkowo, podczas Dnia Ryby w Helu został zaprezentowany, specjalnie przygotowany na to wydarzenie, program artystyczny na temat życia i kultury ludzi morza. Grono odbiorców w/w wydarzeń było bardzo szerokie (społeczność lokalna, dzieci, uczniowie, studenci, turyści, przedstawiciele samorządów itp.), łącznie wzięło w nich udział **10200 osób**.

- XVII Międzynarodowy Dzień Bałtyckiego Morświna ASCOBANS (19.05.2019): 1000 osób
- Dzień Dziecka we Władysławowie (1.06.2019): 500 osób
- XI Piknik Przyrodniczy „Bioróżnorodność - poznaj by zachować” (8.06.2019): 500 osób

- Złot Żaglowców Baltic Sail Gdańsk (6.07.2019): 400 osób
- XV Dzień Ryby w Helu (27.07.2019): 7000 osób
- Plażowy Piknik Edukacyjny w Krynicy Morskiej (3.08.2019): 500 osób
- Edukacyjny Piknik w Pucku (11.08.2019): 300 osób

W realizowanym projekcie przewidziano edukację podczas 7 w/w wydarzeń plenerowych. Jednakże ze względu na duże zainteresowanie tego typu aktywnościami i sporą frekwencję ich uczestników, a także rosnące zapotrzebowanie na dystrybucję najnowszej wiedzy nt. biologii i ekologii organizmów morskich, zasad funkcjonowania ekosystemu Bałtyku, źródeł zanieczyszczeń oraz sposobów ochrony przed czynnikami destrukcyjnymi, edukatorzy wzięli także udział w trzech dodatkowych wydarzeniach:

- Dzień Muzeów w Muzeum Ziemi Puckiej (17.05.2019): 500 osób
- Dzień Dziecka z bałtyckimi ssakami w fokarium (31.05.2019): 150 osób
- Dzień Zrównoważonego Rozwoju na Uniwersytecie Gdańskim (3.06.2019): 400 osób

Reasumując, łączna liczba uczestników edukacyjnych wydarzeń plenerowych w roku 2019 wyniosła **11250 osób**.

W ramach realizacji projektu „Błękitna Szkoła – warsztaty morskie na rzecz przeciwdziałania zagrożeniom antropogenicznym Morza Bałtyckiego” opracowano i wyprodukowano także drukowane materiały edukacyjne w postaci 8 rodzajów wykrojników ryb i ssaków morskich w łącznym nakładzie 7 tys. egzemplarzy, a także plakatów edukacyjno-informacyjnych w liczbie 500 szt. Materiały te, dedykowane problematyce związanej

z zagrożeniami dla bałtyckich gatunków fauny i flory, dystrybuowane były nie tylko podczas zajęć Błękitnej Szkoły, ale także podczas plenerowych wydarzeń edukacyjnych oraz na terenie fokarium Stacji Morskiej. Dzięki temu odbiorcami pośrednimi zrealizowanego projektu były również **osoby odwiedzające fokarium**.

Od 01.01.2019 r. do 31.12.2019 roku fokarium odwiedziło 417 122 osób, stając się pośrednimi odbiorcami projektu „Przyjaciel środowiska naturalnego - zajęcia i wydarzenia organizowane w zakresie edukacji przyrodniczej i ekologicznej w województwie pomorskim, w roku 2019”

Ostatnim działaniem edukacyjnym przeprowadzonym w ramach projektu był: letni kurs ICHTIOLOGIA MORZA, który miał miejsce w okresie 11.08 – 25.08.2019 r. Zajęcia

odbywały się głównie w salach wykładowych i laboratoriach Stacji Morskiej w Helu, natomiast część terenowa w strefie brzegowej Półwyspu Helskiego i na Zatoce Puckiej. Kurs dedykowany był studentom i doktorantom kierunków przyrodniczych polskich uczelni. Jest to forma edukacji o Morzu Bałtyckim nastawiona w głównej mierze na zajęcia praktyczne. Celem kursu było zapoznanie uczestników ze specyfiką biologiczną i ekologiczną ichtiofauny Bałtyku,

a także sposobami przeprowadzania jej badań. Zajęcia miały charakter wykładów, zajęć laboratoryjnych i zajęć terenowych prowadzonych przez wykwalifikowaną kadrę z krajowych uczelni. Podczas kursu przeprowadzono również specjalistyczne zajęcia z monitoringu podwodnego. W tym celu zaangażowano instruktorów nurkowania, wypożyczono sprzęt do snorkelingu oraz do profesjonalnych podwodnych badań terenowych. Pełny wymiar godzinowy jednego kursu to 53 godziny wykładów oraz 208 godzin ćwiczeń. Uczestnicy kursu mogli uzyskać 4 punkty ECTS. W kursie wzięło udział 18 studentów z uczelni w całej Polsce m.in.: Uniwersytetu Zielonogórskiego, SGGW, Uniwersytetu Warszawskiego, Uniwersytetu Warmińsko - Mazurskiego w Olsztynie, Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu, Uniwersytetu Gdańskiego, Uniwersytetu Kardynała Stefana Wyszyńskiego.